

Eindelijk een goed damprobleem na 17 jaar piekeren!

Hein Wilsens

Voorwoord van Tom Kieboom

Toen ik hoorde dat Hein Wilsens 't stokje als eindredacteur van De Problemist dit jaar zou overnemen van Arie van der Stoep (gelijk hulde aan Arie voor die dikke 11 jaar noeste en fantastische arbeid!) kon ik 't niet laten Hein te vragen of ie een bijdrage aan de rubriek "Hoe ontstaat nou een damprobleem?" zou willen leveren. Misschien was 't ingegeven als test of hij deze rubriek een goed hart toedraagt. Nou, dat zit wel goed: terwijl ik Hein had laten weten zijn eventuele bijdrage graag in het augustusnummer te willen plaatsen (het moment dat het eindredacteur-schap zal worden overgedragen) kreeg ik begin februari al zijn bijdrage toegestuurd met de mededeling "Hallo Tom, 't Kan maar gebeurd zijn! Groeten, Hein".

Is zo gelijk een soort "voorafje" geworden, in De Problemist van april 2014.

Zeventien jaar (sic!) heeft het voor Hein geduurd voordat hij eindelijk een aantrekkelijk motief, waarvan de oorsprong lange tijd onduidelijk was, in een fraai damprobleem kon gieten! Weer een enorme troost voor collega damprobleemisten als 't eens een keer niet direct wil lukken. Als mede-sigaretten-roker kon ik 't niet laten Hein te vragen hoeveel sigaretten dit probleem hem uiteindelijk "gekost" heeft en kreeg als antwoord: "Tsja, dat zijn er ongeveer 17x365x10 (zo'n kettingroker ben ik ook weer niet) ofwel ruim 62.000 plus nog een paar pakjes voor de schrikkeldagen. Als je alles bij elkaar optelt heb ik al een klein vermogen in rook op laten gaan." Ondanks deze forse investering en een lichte verdenking op nicotine-doping mag onderstaand eindresultaat na zovele jaren zwoegen toch geëerd worden met een gouden (Olympische?) dam-medaille!

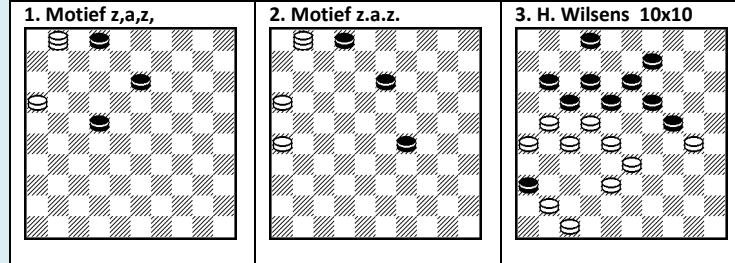
Komt die bewerking van dat motief ooit nog goed? Jazeker, kwestie van 17 jaar volhouden!

ZO IS NA 17 JAAR EINDELIJK 'T WOORD AAN HEIN WILSENS:

Hoe maak je een mooi probleem? De vraag is naar ik vrees aanzienlijk eenvoudiger dan het antwoord. Er leiden meerdere wegen naar Rome: het terugwerken vanuit een motief, het vervolmaken van een slagsysteem en de invulling van een 'task'. Hoe complex dit laatste is, hangt uiteraard af van de vraag hoe moeilijk een problemist het zichzelf wil maken. Een task waarmee ik me al minstens twintig jaar bezighoud luidt: maak een probleem met vier witte damoffers. De opbrengst: één zwaar bijoplosbaar werkstuk. Het zit niet altijd mee.

Er is nog een essentieel element in de totstandkoming van een goed probleem. De ontwikkelingsgang kan soms een rijpingsproces van jaren zijn en daarom is het belangrijk om alles te noteren, inclusief de meest bizarre mislukkingen en de onooglijkste vondsten, en de moeite te nemen al deze notities op gezette tijden weer op te pakken. De ervaring heeft me geleerd dat wat jaren achtereen niet is gelukt zomaar ineens op een zondagmiddag in een vloek en een zucht tot een verteerbaar probleem kan leiden. Geduld en vasthoudendheid lonen.

In januari 1997 kreeg ik het motiefje van *diagram 1* op het bord. Wit wint na bijvoorbeeld (28) door het damoffertje op 7 waarna zwart zich niet meer kan onttrekken aan het welbekende 2x1 opdrijfthema.

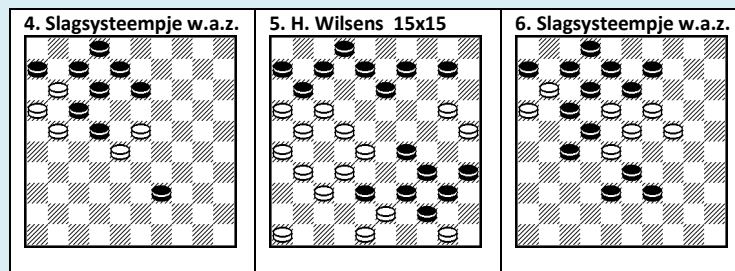

Enkele dagen later ontstond *diagram 2*, een aanzienlijke verbetering van het eerste motief: (33) 7, 7 (38) 2 (18) 7 (22) 16 (42) 27, 48. Zo weinig materiaal en toch twee heuse damoffers, het kan waarachtig beroerder! Ik was er maar wat trots op dat ik beide motiefjes, vooral het laatste natuurlijk, helemaal op eigen kracht had gevonden. Maar ik was er tegelijkertijd van doordrongen dat dit erg weinig zegt over het werkelijke auteurschap. We moeten het namelijk nog steeds stellen zonder een openbaar toegankelijk motievenregister.

Een van de eerste uitwerkingen zag in Hoofdlijn juli 1997 het licht (*diagram 3*): 29, 38, 23, 3, 44, 16, 6. Eenvoudig maar charmant, al zeg ik het zelf.

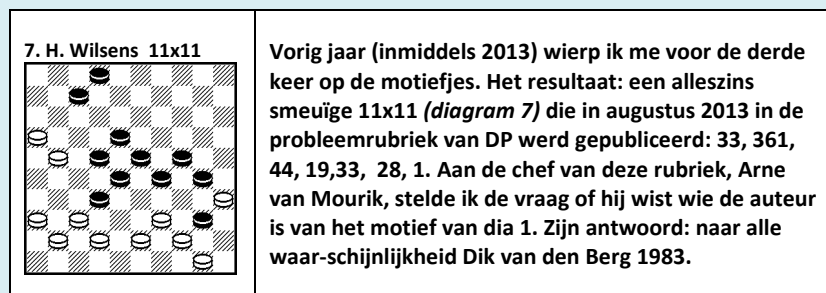
We zien een zwarte schijf die een forse trip over het bord maakt (36x47x35x49x21), twee damoffers en een overigens niet opzienbarende verdieping van het motief. Op mijn vraag aan de lezers en oplossers naar de geestelijk vader van het motief kwam toen nog geen antwoord.

Tezelfdertijd noteerde ik het slagsysteemje van *diagram 4*, maar pogingen om er iets leuks van te maken liepen op dat moment op niets uit.

In 2004 kwam ik de twee motiefjes bij het nalopen van mijn oude vondsten weer tegen. Dat resulteerde onder meer in de bewerking op *diagram 5* (DP april 2004): 42 (36) 428, 30 (15) 20, 23, 5, 41, 19, 11, 1. De beginstelling zal weinigen vreugdevol stemmen, maar de ontleding mag er zijn. Veel meer- en keuzeslagen, verschillende dammen sjouwen van hot naar her – de witte kruipt zelfs in een bril – en het aantal witte damoffers is opgevoerd naar drie. Zwart kan overigens op diverse momenten anders slaan, maar dat zijn geen serieuze opties.

Ook vertrouwde ik een verdiepinkje van het al aangestipte slagidee aan mijn notitieblokje toe (*diagram 6*), eentje die er zo op het oog – geen van beide partijen staat immers op slag - een stuk beter bewerkbaar uitziet dan het rudimentaire geval uit 1997. Maar dat viel erg tegen. Net als zeven jaar eerder lukte het me niet om er een volwassen werkstuk uit te destilleren.

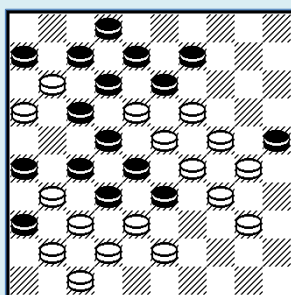
Vorig jaar (inmiddels 2013) wierp ik me voor de derde keer op de motiefjes. Het resultaat: een alleszins smeuge 11x11 (*diagram 7*) die in augustus 2013 in de probleemrubriek van DP werd gepubliceerd: 33, 361, 44, 19,33, 28, 1. Aan de chef van deze rubriek, Arne van Mourik, stelde ik de vraag of hij wist wie de auteur is van het motief van dia 1. Zijn antwoord: naar alle waarschijnlijkheid Dik van den Berg 1983.

Maar hoe zit het dan met het auteurschap van het tweede motief (dia 2)? Nu wil het toeval dat in mijn eigen achtertuin – gelieve deze mededeling niet al te letterlijk te nemen - een motiefkenner woonachtig is, Rob Spijkers. Hij wist me te vertellen dat J.F. Moser dit motief al in 1938 heeft gepubliceerd en dat het als zodanig, helaas zonder bronvermelding, is opgenomen onder nummer 77 in 'Damspel Kleingoed' van G. Bakker. Dit motief is ontegenzeggelijk veel rijker van inhoud en bovendien bijna twee generaties ouder dan de vondst van Van den Berg. Eigenlijk vind ik dan ook dat het motief van dia 1 nauwelijks als zelfstandige eenheid mag worden gezien.

Als er al een naam aan verbonden zou moeten worden, dan zou het die van Moser moeten zijn. Voer voor discussie.

Toen ik in mijn notitieboekje het auteurschap van de motieven aanpaste, zag ik het weer, het slagidee. Vooruit, nog maar eens ter hand genomen. Geloof het of niet, binnen enkele minuten kon ik met grote tevredenheid *diagram 8* in de boeken opslaan en een periode van 17 jaar afsluiten!

8. Hein Wilsens 16x17

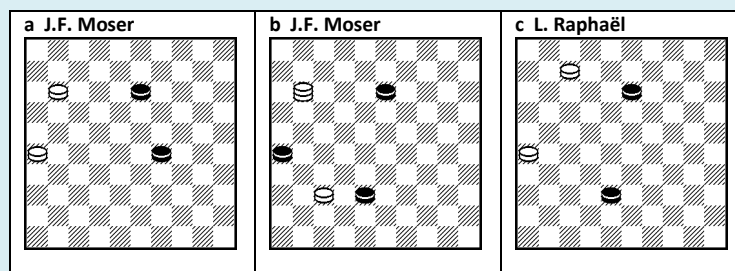

Let behalve op de afwikkeling ook op de gespiegelde, symmetrische schijvenformaties. Het is misschien wel mijn beste: 39, 33, 43, 40, 28, 42, 14, 21, 3, 1 (Hoofdlijn 178, oktober 2013).

Naschrift Tom Kieboom:

Meteen die finale compositie van diagram 8 in de Showroom gezet: speel maar na!

Verder: wat een toeval dat de naam J.F. Moser in dit verhaal verschijnt (zie verder de info onder de dia's a, b en c). Dezelfde Moser die in 1976 dat nuttige Nederlands-Frans-Engels damwoordenboek heeft samengesteld. En waarop nu "onze" digitale versie is gebaseerd, die sinds kort op deze website staat, samen met een facsimile van het origineel!

Arie van der Stoep gaf vervolgens nog de volgende toelichting op het motief:

De 2x2 van dia a staat op naam van Moser in "Het Eindspel" uit 1951 onder nummer 26, met als jaartal 1938. Mosers oplossing luidt als volgt: 7(38)2(18)7 (Dufour 1808). Hoe komt Moser aan het jaartal 1938? Wel, in "L'Éclairer du soir" publiceerde hij op 26 maart 1938 dia b, met als oplossing 2(18)7(22)16(31)26(42)27,48+.

En om het verhaal helemaal af te maken: de Franse meester Louis Raphaël publiceerde in "Le progrès Lyon" van 6 december 1909 de 2x2 van dia c, dat Moser klaarblijkelijk niet kende, want bij mijn weten eerbiedigde hij altijd de bronnen.